

**Wetenschappelijke Commissie 17 juni 2004
(Geologisch Instituut, Campus De Sterre, Gent, 14.00 uur)**

Verslag van de vergadering

Aanwezig: Natalie Beenaerts (vervangt Nanette Daro), Colin Janssen, Rudy Herman, Frank Maes, Jan Mees (vervangt de voorzitter), Jaak Monbaliu, Marnix Pieters, Frank Redant, Jan Seys, Els Vanden Berghe, Ann Vanreusel

Verontschuldigd: Tom Artois, Jean Berlamont, David Cox, Patric Jacobs (voorzitter), Nico Koedam, Joachim Maes, Els Martens, Frank Mostaert, René Van Grieken, Magda Vincx, Filip Volckaert

VERSLAG

Verslaggever: Jan Seys

1) Verslag vorige vergadering

Het verslag wordt goedgekeurd.

2) Bijkomende agendapunten

Voorstel tot organisatie van een studiedag over 'Mainstreams in het denken over visserij en visserijbeheer' (Departement Zeevisserij – Frank Redant): zie punt 11.

3) Beslissingen van de vorige Raad van Beheer

De Raad van Beheer kende twee bijeenkomsten sinds de laatste vergadering van de Wetenschappelijke Commissie, zijnde op 7 april en 10 mei 2004. Als belangrijkste agendapunten kwam de doorlichting VLIZ en de nieuwe beheersovereenkomst ter sprake (zie 4 & 5).

Daarnaast nam de RvB kennis van het ontslag van Rudy Declerck (Departement Zeevisserij) uit de Wetenschappelijke Commissie van het VLIZ, en bekrachtigde ze de aanstelling van dr. Kris Cooreman (waarnemend departementshoofd) en vervanger dr. Frank Redant.

4) Stand van zaken doorlichting VLIZ (zie onder 5)

5) Evaluatieverslag werking VLIZ 1999-2003

De Raad van Beheer volgt de Wetenschappelijke Commissie in haar voorstel om in de nieuwe beheersovereenkomst bij de omschrijving van de vierde strategische doelstelling het woord 'politici' te schrappen: nl.: "Het – gevraagd en ongevraagd – aanleveren van (wetenschappelijke) informatie over de zee aan ~~politici en~~ beleidsmakers zodat zij deze kunnen gebruiken in hun beleidsvorming inzake mariene aangelegenheden".

De globale evaluatie door het bureau Technopolis werd gunstig onthaald door de RvB. Enkele reflecties werden vanuit de RvB schriftelijk geuit naar de bevoegde minister toe:

- (1) Voorstel om twee suggesties van de evaluatoren niet op te nemen, nl. de suggestie als zou VLIZ zijn werkgebied moeten uitbreiden tot gans België (RvB oordeelt dat dit niet opportuun is binnen de federale constellatie, maar dat verdergaande samenwerking niet moet worden uitgesloten), en het voorstel om de rol van VLIZ te herbekijken indien de federale onderzoeksprogramma's Noordzee geen vervolg zouden kennen (RvB oordeelt dat de Belgische context complexer is dan wat de evaluatoren voor ogen zien).
- (2) De RvB vindt de gevolgtrekking uit de kritische analyse van de werking Zeeleeuw – als zou een 'verzakelijking' en 'budgetoverdracht' van AWZ naar VLIZ dé oplossing zijn – té sterk uitgedrukt. De RvB wil hier een afzwakking van de tekst, gezien deze stelling op Vlaams niveau haalbaar nog wenselijk is. Wel moeten inspanningen worden gedaan om een vlottere werking te garanderen.
- (3) Als tegengewicht voor de kritische analyse van de werking Zeeleeuw wil de RvB ook erkend zien dat de bemanning goed werk geleverd heeft in de afgelopen jaren en dat benadrukt wordt dat de beschikbaarheid van de Zeeleeuw een belangrijke meerwaarde betekent voor de Vlaamse marien-wetenschappelijke wereld.

Jan Mees schetst hoe de voorbereidingen naar een nieuwe ontwerpbeheersovereenkomst tot nu toe zijn verlopen en wat de verdere planning is, zoals gedragen door de RvB. Eind augustus wil VLIZ een beleidsplan, de ontwerp nieuwe beheersovereenkomst en het evaluatieverslag overmaken aan de (nieuwe) bevoegde minister. De nieuwe beheersovereenkomst zal de periode van 2005 tot en met 2009 omvatten, waardoor 2004 als een overgangsjaar kan worden beschouwd. Na de vergadering van de RvB van 23 juni 2004 en ten laatste twee weken voor de volgende vergadering van de RvB van 24 augustus 2004 zal de beheersovereenkomst, samen met een ontwerp beleidsplan worden toegestuurd naar de leden van de Wetenschappelijke Commissie. Eventuele input op het beleidsplan kan dan aan Jan Mees worden overgemaakt vóór de vergadering van 24 augustus.

Ook voor wat betreft het aanvoeren van mogelijke performantie-indicatoren zijn suggesties steeds welkom. De Vlaamse overheid zal vermoedelijk een set van 10 (max. 12) indicatoren naar voor geschoven willen zien (evt. te selecteren uit de uitgebreide lijst nu aangeboden op p. 68 van het evaluatierapport), die minimaal per 'strategische doelstelling' of werkgebied (5) twee indicatoron weerhoudt alsook enkele algemene indicatoren (bv. indicator van de 'mariene wetenschappen' in Vlaanderen, zoals het aantal publicaties waarin de steun van het VLIZ erkend wordt). Het wordt een moeilijke oefening en uit de ervaring met vergelijkbare instellingen zoals VITO, IMEC en VIB blijkt dat een evaluatie na 1-2 jaar geen overbodige luxe is.

6) Rol van de Wetenschappelijke Commissie van het VLIZ

Naar aanleiding van de vraag van Frank Maes op de vorige vergadering van de Wetenschappelijke Commissie over het preciese mandaat van deze commissie, ontploft zich een discussie. Jan Mees stelt vast dat de Raad van Beheer tot nu toe alle adviezen van de Wetenschappelijke Commissie heeft opgevolgd en de commissie hierdoor een belangrijke adviserende rol vervult. Daarnaast is er de vaststelling dat de vergaderingen vooral 'informatievergaderingen' zijn, waarbij VLIZ informeert over haar activiteiten en de input vanuit de commissieleden weinig proactief is. Colin Janssen oppert dat het puur informeren op zich als zeer waardevol ervaren wordt, en dat – indien commissieleden meer interactie willen – ze vrij zijn zelf initiatieven te nemen. Het initiatief rond BeNCoRe (Belgian Network of Coastal Research), genomen vanuit de schoot van de Wetenschappelijke Commissie, wordt door Rudy Herman aangehaald als een voorbeeld van hoe samenwerking kan worden versterkt vanuit de Wetenschappelijke Commissie van het VLIZ. Samenvattend blijkt er globaal consensus te bestaan

over het belang van de informerende rol van de Wet. Comm., zal getracht worden de proactieve input van commissieleden te stimuleren en is er nood aan een formalisering in de procedure rond de adviserende rol naar de Raad van Beheer.

Finaal wordt afgesproken dat:

- (1) Punten waarvan de Wet. Comm. het nuttig acht een formeel advies uit te brengen naar de Raad van Beheer toe, zullen in het vervolg kort en bondig worden vastgelegd in een op zich zelf staande adviesnota (in annex bij het verslag van de Wet. Comm.). Jan Mees zal deze **formalisering van de adviezen** verdedigen op de Raad van Beheer en pleiten voor een terugmeldingsplicht indien wordt afgeweken van het geformuleerde advies. Op het eind van elke vergadering van de Wet. Comm. worden alle adviezen gesynthetiseerd en verbatim voorgelezen en goedgekeurd. Te adviseren punten dienen zo veel mogelijk te worden geagendeerd zodat voorbereiding mogelijk is.
- (2) Om de **samenwerking tussen alle mariene wetenschappers** in Vlaanderen te stimuleren zal jaarlijks één vergadering van de Wet. Comm. worden uitgebreid tot een volle dag aan de kust, waarbij een bepaald thema wordt uitgediept en ter discussie wordt voorgelegd.

7) Toekomst van de VLIZ Collected Reprints

Jan Mees stelt voor vanaf volgend jaar de VLIZ Collected Reprints te zien als een bundeling van abstracts, i.p.v. volledige reprints. Op die manier kan het steeds groter wordende volume en de prijs (nu ca. 18.000 EUR incl. verzending) drastisch gereduceerd worden, zonder evenwel de uitwisselingen met andere bibliotheken wereldwijd en de visibiliteit van het Vlaamse onderzoek te verliezen. Geïnteresseerde uitwisselingspartners zullen wel nog steeds de individuele reprints kunnen opvragen, indien gewenst. Daarnaast zal elk volume ook deels bestaan uit een originele bijdrage, zijnde een (deel van de) geannoteerde bibliografie van zeewetenschappelijke publicaties in Vlaanderen/België (de 'Belgische Mariene Bibliografie' of BMB) en zal er een volledige publicatielijst van het desbetreffende jaar worden opgenomen (dus incl. referenties van rapporten, thesissen, boeken, multimediatproducten etc.). De Wetenschappelijke Commissie verklaart zich akkoord met het voorstel en maakt dit als een advies over aan de Raad van Beheer. Ze voegt eraan toe dat er wel nog dient te worden nagedacht over een eventueel nieuwe titel en dient te worden onderzocht hoe op de VLIZ website een meldpunt kan worden gecreëerd om toch minstens het bestaan van grijze literatuur te achterhalen (nu nog steeds onvolledig doordringend tot de VLIZ collectie).

8) Zeeleeuw en haalbaarheidsstudie nieuw onderzoeksschip

In de denkoefeningen omtrent de mogelijke vervanging van de Zeeleeuw (bouwjaar 1977) als Vlaams onderzoeksschip is sinds de laatste vergadering van de Wet. Comm. weinig zichtbare progressie gemaakt. In de volgende weken zijn vergaderingen gepland met het IWT en de GOM West-Vlaanderen, waarop zal worden gepraat over een mogelijk innovatieproject m.b.t. een nieuw prototype onderzoeksschip. Jan Mees had ook reeds een onderhoud met het hoofd van DAB Vloot, Yves Goossens, die het idee van nieuwbouw gunstig genegen lijkt.

9) Samenwerkingsakkoorden

Vier nieuwe samenwerkingsverbanden van het VLIZ met andere instanties zijn recent afgesloten of staan op stapel:

- prof. Koen Sabbe (afdeling Protistologie en Aquatische Ecologie, Vakgroep Biologie,

Universiteit Gent) ondertekende een samenwerkingsovereenkomst met het VLIZ (biodiversiteitsdatabanken)

- volgende week vergadert Jan Mees met Dirk Callebaut (VIOE) over een mogelijke samenwerking tussen beide instanties (databanken maritieme archeologie)
- VLIZ werd lid van EurOcean, het European Information Centre on Marine Science and Technology, getrokken door Laurent d'Ozouville. Dit in aanvang Portugees-Frans initiatief kreeg nu ook de steun van België (via VLIZ), Polen en Ierland en mogelijk op korte termijn ook van Spanje en Malta, en zou dus wel eens een zeer succesvol consortium kunnen worden; EurOcean is tot nu toe vooral bezig geweest met het verzamelen van informatie over grootschalige onderzoeksinfrastructuur; VLIZ zal input geven in de vorm van zijn databank IMIS die op Europees niveau zal worden geupgraded, en zal daarnaast ook de informatie leveren over grote onderzoeksinfrastructuur en opleidingen in Vlaanderen
- VLIZ is gevraagd als lid toe te treden tot de algemene vergadering van de Stichting Duurzame Visserij, een nieuwe vzw gehuisvest in de gebouwen van het Departement Zeevisserij, met onder de stichtende leden vooral reders en vakbonden. VLIZ zal op die manier als expert o.a. kunnen helpen toezien op de wetenschappelijke rigiditeit van de besteding van het jaarlijkse budget van ca. 2 miljoen EUR. De Wetenschappelijke Commissie benadrukt dat VLIZ kan toetreden als ze erover waakt dat de wetenschappelijke objectiviteit gewaarborgd blijft. Het is ook positief dat op die wijze informatie tussen wetenschappelijke instellingen en het visserijmilieu via VLIZ kan doorstromen.

10) Overzicht van lopende, nieuwe en ingediende projecten

Gezien het tijdsbestek schetst Jan Mees enkel de gang van zaken in een beperkt aantal nieuwe initiatieven:

- Met de afdeling Waterbouwkundig Laboratorium en Hydrologisch Onderzoek van AWZ (WLH) is een initiatief gestart om de IMIS databank in te zetten voor het beheer van de WLH-bibliotheek. VLIZ zal een databank en website opzetten, het huidige systeem controleren en een schatting maken van het aantal manmaanden nodig om alle literatuurinvoer te realiseren. Dit is alvast een mooie stap voorwaarts in de richting van een vlot toegankelijke gedistribueerde databank voor marien/estuarien werk in Vlaanderen.
- Het project ter uitbouw van een Vlaamse pilot-grid infrastructuur vanuit een netwerk van vijf instellingen, is goedgekeurd. In het verlengde hiervan zal VLIZ toegang krijgen tot een zwaardere internetaansluiting via de glasvezelconnectie van de Vlaamse Gemeenschap.
- VLIZ is door het Instituut voor Natuurbehoud gevraagd om als datacentrum voor het mariene luik mee te stappen in een tender ter oprichting van een 'European Topic Center for Biological Diversity'

11) Overzicht voorbij en geplande evenementen

April-mei kende een zeer gevulde agenda voor VLIZ inzake het organiseren van e-conferences. Niet minder dan drie e-conferences op Europees niveau vonden plaats, gefaciliteerd door VLIZ: Tijdens de 6de MARBENA e-conferentie (13-30 april) konden de deelnemers de vijf Europese actieplannen ter behoud van onze biodiversiteit bespreken; de MRI-e-conferentie (26-30 april) had dan weer tot doel de wetenschappelijke gemeenschap de kans te geven zicht te uiten over de

coördinatie van mariene onderzoeksinfrastructuur binnen Europa en in de derde e-conferentie (3-14 mei) kon uitvoerig gediscussieerd worden over hoe de herkenning en beschrijving van nieuwe levensvormen het vlotst kan plaatsvinden.

In de toekomst staan o.a. volgende evenementen op het programma:

- de feestelijke opening van het IODE Project Office te Oostende op 25 april 2005, met aansluitend de 18de IODE General Meeting (en ervoor en erna heel wat expert meetings)
- het internationale symposium over natuurherstel en –ontwikkeling in Europese, Atlantische kustgebieden (DUNES & ESTUARIES 2005), dat VLIZ van 19 tot en met 23 september 2005 organiseert samen met EUCC en Koksijde, in opdracht van AMINAL-Natuur, zit op schema
- VLIZ werd door de Coastal Union gevraagd om in 2006 een ‘Nationaal Zeediner’ te organiseren om mensen de ‘weldaden van de zee en van een duurzaam menu’ te doen inzien; het eerste zeediner werd in Nederland georganiseerd
- Frank Redant (DvZ) licht het voorstel toe omtrent de organisatie van een studiedag over ‘Mainstreams in het denken over visserij en visserijbeheer’ (zie bijlage) in het voorjaar 2005, in een partnership met het VLIZ en de Stichting Duurzame Visserij-Ontwikkeling. Het voorstel wordt positief onthaald en wordt verder opgevolgd door Frank Redant en Jan Mees
- VLIZ zal in 2005 een workshop en excursie organiseren voor reeds afgestudeerde ECOMAMA studenten, die terug in België zullen zijn voor een follow-up opleiding
- Morgen vindt een vergadering plaats m.b.t. de organisatie van een Internationaal Colloquium Maritiem Erfgoed (Marnix Pieters), waarin VLIZ gevraagd is te participeren

12)Overzicht van nieuwe en geplande publicaties

Sinds de vorige vergadering verschenen de volgende VLIZ publicaties en/of publicaties met input van VLIZ:

- de wekelijks en maandelijks verschijnende digitale ‘Library Acquisition List’ en VLIZINE
- het gezelschapspel ‘Zeenario’, gemaakt door Horizon-Educatief en het Centrum voor Informatieve Spelen (CIS) i.s.m. diverse partners waaronder het VLIZ
- Grote Rede 10, met bijdragen over ‘Boeien en bakens’, ‘Dieren en plantenrijkdom in de duinen’ en ‘Enquête duurzaamheid kust’
- Jeugdboek over de zee door Dirk Musschoot, ‘Waaien de duinen nooit weg?’, met belangrijke input van VLIZ
- Posterreeks over de ‘Natuurwaarden van ons stukje Noordzee’ in het kader van het project TROPHOS
- Tweede Scheldekraan door Scheldefonds en Schelde InformatieCentrum
- Jaarverslag Zeeleeuw
- Proceedings van e-conferences (zie hoger)

In de nabije toekomst zijn gepland:

- Duinboek over biodiversiteit in Vlaamse duinen, door Dries Bonte en Sam Provoost; financieel ondersteund door VLIZ
- Natuur & Techniek scheurkalender 2005: VLIZ verzorgt i.s.m. Dries Bonte de teksten voor één week, tijdens het ‘Dunes & Estuaries 2005’ symposium
- Kustatlas: initiatief van Coördinatiepunt Geïntegreerd Kustbeheer met input van VLIZ, zal verschijnen in september 2004
- VLIZ Nieuwsbrief 11 (begin juli 2004): met bijdragen over o.a. Effecten van olie op

zeeleven, de onderzoeksgroep Aquatische Ecologie van de KULeuven en een interview met beroepsduiker Johan De Vent

- Grote Rede 11 (september 2004): met o.a. 'Meeuwenoverlast?', 'Ferryverkeer na de aanleg van de Chunnel', 'Verdrinking van Bruinvissen in netten', en een nieuwe rubriek 'Zeewoorden' met de etymologische en historische verklaring van zeenames
- VLIZ Nieuwsbrief 12 (na zomer 2004): met o.a. Expeditie Zeeleeuw, interview Georges Pichot en Instituut voor Natuurbehoud/IBW
- VLIZ Nieuwsbrief 13 (eind 2004): met o.a. Max Waves, onderzoeksgroep Julien De Rouck en interview Yves Goosens
- VLIZ Collected Reprints (begin juli 2004)
- Strandboek prof. Guy De Moor: gepland voor voorjaar 2005

Jan Mees licht de Wet. Comm. in over de vraag tot financiële ondersteuning vanwege prof. Eric Copejans voor een niet-commercieel boek over 'Wieren van Kwazulu-Natal'. De Wetenschappelijke Commissie oordeelt dat er nood is aan criteria om te oordelen welke werken al dan niet in aanmerking kunnen worden genomen voor ondersteuning. In de toekomst zullen gelijkaardige initiatieven dan ook ad hoc worden beoordeeld door de Wet. Comm. (advies van Wet. Comm.).

Colin Janssen suggereert om de Scheldekrant in het vervolg automatisch mee te sturen met de Grote Rede (cf. zelfde interessesfeer). Jan Mees bespreekt dit voorstel met Ann Govaerts en Bregje Beyst.

13) Nieuwe ontwikkelingen website en datacentrum

Niet behandeld vanwege tijdsgebrek.

14) Andere wetenschapsondersteunende activiteiten

In het kader van het ondersteunen van opleidingen, gaat VLIZ graag in op de vraag van scholen om stagiaires op te vangen en te begeleiden. In bijlage een lijst met de twaalf stagiaires uit diverse opleidingen die reeds op het VLIZ zijn tewerkgesteld.

Ook kan gemeld worden dat deze zomer niet minder dan 14 jobstudenten via het VLIZ aan het werk zullen worden gezet. O.a. de Expeditie Zeeleeuw (4) en het Infoloket zee en kust (2) krijgen hierdoor ondersteuning.

Jan Mees meldt tenslotte nog dat VLIZ recent een gratis cursus voor het gebruik van een ADCP heeft georganiseerd.

15) Varia

Jan Seys licht nog eens de achtergrond en doelstellingen toe van 'Expeditie Zeeleeuw', op vraag van Frank Maes.

Jan Mees stelt vast dat VLIZ soms ongewild wordt opgenomen als partner in projecten, zonder dat enig formeel contract werd opgemaakt. De Wet. Comm. oordeelt dat dit niet kan en dat deze situatie dient te worden uitgeklaard. Jan Mees zal deze situaties formeel en via een schrijven rechtzetten.

De data voor de vergaderingen van de Wetenschappelijke Commissie in 2004 worden vastgelegd op:

- donderdag 14 oktober
- donderdag 9 december